

FUNDACIÓ NOGUERA

Estudis

BARCELONA, 2023

FUNDACIÓ NOGUERA

ESTUDIS, 92

ELS MESTRES DE MINYONS
I L'ENSENYAMENT PÚBLIC
A LA CATALUNYA MODERNA
(SEGLES XVI-XVIII)

XEVI CAMPRUBÍ

BARCELONA, 2023

SUMARI

PRÒLEG	7
INTRODUCCIÓ	11
Metodologia i fonts	20
Agraïments	22
SIGLES	23
LA IMPORTÀNCIA DE SABER LLEGIR I ESCRIURE	25
L'ORGANITZACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU	41
L'escola com a servei públic	41
Un protoestat del benestar	41
La influència de l'Humanisme	46
L'obligatorietat de l'educació	48
L'ensenyament gratuït	51
El nivell d'assistència	55
L'educació femenina	59
El marc legal de l'ensenyament	64
El finançament de l'educació pública	77
L'arrendament dels drets del comú	77
Copagament entre institucions	80
Diners provinents de la caritat	82
Llegats i causes pies	85
Repartiments entre els veïns	91
Mesures per evitar la competència	92
Les dificultats per mantenir les escoles	98
La contribució dels ordes religiosos	107

EL MODEL EDUCATIU I EL SEU FUNCIONAMENT	117
L'aula i el material escolar	117
La durada del curs i els horaris	124
Els nivells, les matèries i la llengua	130
Els llibres d'ensenyament	146
La producció i el comerç de llibres	160
El control de la qualitat. Exàmens i càstigs.	169
ELS MESTRES DELS ESTUDIS MUNICIPALS	179
Formació, procedència i mobilitat	179
Edictes i oposicions	188
Salaris i retribucions	202
Incompliments, conflictes i acomiadaments	210
L'ENSENYAMENT SOTA L'ABSOLUTISME BORBÒNIC	217
L'impacte de la política tributària.	217
La repercussió de l'economia en l'ensenyament	225
La reducció de mestres i salaris	225
El control de la despesa pública	231
La rebaixa de l'interès rendista	238
L'aplicació de noves lleis i els seus efectes	239
La supressió de les universitats	239
La privativa de la Universitat de Cervera	241
El bandejament del català a l'escola	245
El col·legi de mestres de Barcelona	251
La secularització de l'ensenyament	254
La restricció dels estudis de gramàtica	257
L'expulsió de la Companyia de Jesús.	260
L'educació primària obligatòria	262
La davallada de l'escola pública	263
CONCLUSIONS	269
ANNEX. L'ESCOLA PÚBLICA MUNICIPI A MUNICIPI	275
BIBLIOGRAFIA	287